

АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО МОВЛЕННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Мовна освіта в Україні спрямована на виховання людини, яка вільно володіє мовою в усіх сферах суспільного життя. Вміння сприймати, розуміти почуте або прочитане, викладати його зміст, точно формулювати думку, висловлювати її в усній чи писемній формі можуть бути сформовані на основі розвитку мислення і мовлення, зокрема наукового. З розвитком мовлення тісно й органічно пов'язане насамперед питання інтелектуального розвитку особистості. Тому практично всі видатні психологи і педагоги приділяли велику увагу саме інтелектуальному розвитку дитини засобами наукової мови. Пізнання мови на різних її рівнях є джерелом різнобічних знань, засобом розвитку мислення, мовлення, духовного збагачення людини. Щоб дитина мала належний рівень інтелектуального розвитку, необхідно, щоб вона на належному рівні володіла науковою мовою, термінологією. Останнім часом інтерес до наукового тексту, до мови науки набув надзвичайної актуальності [1;3].

Мислення нерозривно пов'язане з мовою та мовленням. Думка об'єктивується у мові та мовленні. При цьому, мовлення є способом, а мова – засобом вираження думки і формою її існування. Саме тому розвиток наукового мовлення учнів початкових класів неможливий без розвитку наукового мислення [4;37]. Виховання в учнів культури наукового мовлення та мислення, тобто вміння обирати і застосовувати у науковому мовленні саме ті елементи мовної системи, які найкраще спряють досягненню поставленої мети на уроці – головне завдання вчителя.

Сьогодні, відповідно до останніх змін в освіті, у центрі навчально-виховного процесу має бути учень. Від його творчої активності на уроці, вміння доказово міркувати, обґрунтовувати свої думки, вміння спілкуватися науковою мовою з учителем, учнями класу, залежить успіх у свідомому опануванні шкільної програми. [3;317]. Таким чином уроки стають засобом активізації розумової діяльності, сприяють усебічному розвитку наукового світогляду учнів, спонукають до розвитку наукового мовлення, вживання наукової термінології з відповідної галузі знань, адже лише осмислення необхідності й потреби в опануванні наукового мовлення формує інтелектуальну, творчу особистість. Такий підхід до навчання нерозривно пов'язаний із застосуванням технології розвитку критичного мислення та інтерактивного навчання на уроках.

Актуальність порушеної проблеми полягає у впровадженні таких методів навчання, які розвивають уміння наукового мовлення, самостійно вчитися, критично мислити, здатність до самопізнання й самореалізації особистості в різних видах творчої діяльності, навички необхідні для життєвого й професійного вибору.

Як показали дослідження ефективність уроку української мови забезпечується високим науково-теоретичним рівнем його змісту. Науковий рівень змісту уроку визначає насамперед теоретична (лінгвістична) основа, на яку спирається вивчення предмета. Теоретичні відомості з мови повинні коротко і в доступній формі подати наукову граматику. Урок, проведений на недостатньому або низькому рівні той, коли вчитель ігнорує сучасне розуміння мовних явищ і понять, граматичних категорій, форм. Вчені подають наукові основи уроку мови в загальноосвітній школі, який за своєю метою (дидактичною, розвиваючою, виховною), змістом, структурою і методами навчання відповідає найновішим досягненням теорії й практики роботи в школі:

- раціональне структурування навчального матеріалу;
- творчий характер практичних завдань і вправ;
- оптимальне поєднання роботи над засвоєнням теоретичних відомостей з мови, орфографії, пунктуації та розвитком усного і писемного мовлення учнів;
- правильний вибором типу уроку та відповідної йому структури;
- використання сучасних методів викладання, елементів наукової організації праці. [2; 22]

Науковий зміст народжується як знання, яким володіє не тільки вчитель, а й учень. Відбувається своєрідний обмін знанням, термінологією, колективний відбір його змісту. Учень у цьому процесі є учасником його породження.

Українське наукове мовлення має ряд морфологічних і синтаксичних особливостей, які виявляються передусім у вживанні спеціальної термінології при вивченні певних форм іменників, прикметників, числівників, займенників, дієслів; простих речень із прямим порядком слів, складнопідрядних речень тощо[1;33].

Отже, для того, щоб кожна дитина могла розвинути свій інтелектуальний рівень, своє наукове мовлення, критичне мислення, творчі можливості, необхідне розумне керівництво з боку вчителя і правильний підбір традиційних та нестандартних методів, прийомів навчання на уроках української мови в початкових класах.

Список використаних джерел:

1. Бобер О.А., Бронікова С.А., Єгорова Т.Д. Основи наукового мовлення / уклад. : О. А. Бобер, С. А. Бронікова, Т. Д. Єгорова та ін. ; за ред. І. М. Плотницької, Р. І. Ленди. – К. : НАДУ, 2012. – 48 с.
2. Голобородько Є.П., Омельчук С.А. Урок рідної мови: сучасні підходи та технології // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2003. – №1(1). – С.20-22.
3. Карпенко А.А. Технологія критичного мислення як засіб розвитку обдарованості молодших школярів / А.А. Карпенко// Вісник. – 2015. - №125. – С. 316-318.
4. Петухова, А. Зв'язок між мовою і мисленням / А. Петухова ; наук. кер. О.О. Жулавська // Перекладацькі інновації : матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 12-13 березня 2015 р. / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. - Суми : СумДУ, 2015. - С. 36-38.